

Додаткова інформація

до Звіту з оцінки впливу на довкілля планованої діяльності «Видобування питних підземних вод на ділянці Бахмацького - 1 родовища, де розташовані водозабори КП «БАХМАЧ-ВОДСЕРВІС»

(Реєстраційний номер справи в єдиному реєстрі з оцінки впливу на довкілля №11704)

В процесі громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля планованої діяльності щодо видобування питних підземних вод на ділянці Бахмацького - 1 родовища, де розташовані водозабори КП «БАХМАЧ-ВОДСЕРВІС, отримані пропозиції від голови громадської організації “Чернігівська обласна організація Українського товариства охорони природи”. Так в листі №08.09.25 від 08.09.2025 року Громадської організації “Чернігівська обласна організація Українського товариства охорони природи” пропонується опрацювати та вказати у Звіті з ОВД наступну інформацію:

1. У звіті з ОВД відсутня інформація щодо наявності чи відсутності особливо цінних земель та особливо цінних груп земель (відповідно до наказу №245 від 06.10.2003 року “Про затвердження переліку особливо цінних груп ґрунтів” та ст. 150 Земельного кодексу України.
2. В Звіті ОВД відсутня інформація щодо наявності або відсутності біосферних резерватів програми ЮНЕСКО “Людина і біосфера” та об’єктів всесвітньої спадщини ЮНЕСКО
3. В розділі 5 не враховано, що на території громади є значні сільськогосподарські площі, які активно використовують пестициди і добрива, що можуть впливати на якість підземних вод. Пропозиція: включити аналіз кумулятивного впливу діяльності підприємства та аграрного сектору.
4. Згідно таблиці 1.8, фактичні втрати в мережах у 2024 році склали 76,8 тисяч м3/рік (32,3% від ліміту. Це є дуже високим показником і свідчить про зношеність інфраструктури. Пропозиції: розробити поетапну програму модернізації мереж з цільовим зниженням втрат.

Щодо пункту 1 пропозицій повідомляємо наступне: Артезіанські свердловини розміщуються на земельних ділянках з кадастровими номерами 7420310100:00:004:1377 (площею 0,2777 га, вул. Шевченка, 2-А, свердловина №8, Додаток А.2), 7420310100:00:001:0846 (площею 0,7 га, вул. Батуринська, 2а, свердловина №1, Додаток А.1), 7420389500:08:000:0336 (площею 1,8666 га, свердловина №11, Додаток А.3). Цільове призначення 11.04 для розміщення та експлуатації основних підсобних, і допоміжних будівель та споруд технічної інфраструктури (виробництва та розподілення газу, постачання пари та гарячої води, збирання, очищення та розподілення води), категорія земель - землі промисловості, транспорту, зв’язку, енергетики, оборони та іншого призначення, використання земельних ділянок насосних станцій, водозабірних споруд та свердловин. Зазначені земельні ділянки експлуатуються у відповідності до їх цільового призначення. Зміна цільового призначення даних земельних ділянок не передбачається. Будь-яка діяльність пов’язана із порушенням верхнього шару ґрунту як в межах зазначених ділянок, та і поза їх межами планованої діяльності не передбачається. Будь які будівельні роботи із порушенням верхнього шар ґрунту планованою діяльністю також не передбачаються.

Віднесення земель до особливо цінних відбувається на підставі як їх природних якостей, так і з урахуванням особливостей використання останніх для певних потреб. Стаття 150 Земельного кодексу України містить вичерпний перелік земель, що відносяться до особливо цінних, а саме:

До особливо цінних земель відносяться:

а) у складі земель сільськогосподарського призначення: чорноземи нееродовані несолонцюваті на лесових породах; лучно-чорноземні незасолені несолонцюваті суглинкові ґрунти; темно-сірі опідзолені ґрунти та чорноземи опідзолені на лесах і глеюваті; бурі гірсько-лісові та дерново-буроземні глибокі і середньо глибокі ґрунти; дерново-підзолисті суглинкові ґрунти; коричневі ґрунти Південного узбережжя Криму, дернові глибокі ґрунти Закарпаття;

б) торфовища з глибиною залягання торфу більше одного метра і осушені незалежно від глибини, торфовища у складі водно-болотних угідь міжнародного значення;
в) землі, надані в постійне користування НВАО "Масандра" та підприємствам, що входять до його складу; землі дослідних полів науково-дослідних установ і навчальних закладів;
г) землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення, землі історико-культурного призначення.

Враховуючи викладене можна зазначити, що земельні ділянки, відведенні для провадження планованої діяльності з видобування питних підземних вод відповідно до статті 150 Земельного кодексу України не входять до складу особливо цінних земель, планована діяльність ніяким чином не позначиться на стані ґрунтового середовища, як в межах земельних ділянок, відведених для планованої діяльності, так і поза їх межами.

Щодо пункту 2 пропозицій повідомляємо наступне: Всесвітня мережа біосферних резерватів (World Network of Biosphere Reserves) станом на березень 2021 року включала 714 резерватів в 129 країнах, у тому числі 21 транскордонний резерват. Серед них – 8 біосферних резерватів України, 4 з яких є транскордонними, а саме:

- Біосферний заповідник імені Ф. Е. Фальц-Фейна НААН України
- Дунайський біосферний заповідник НАН України як частина транскордонного українсько-румунського біосферного резервату "Дельта Дунаю"
- Чорноморський біосферний резерват
- Карпатський біосферний резерват
- Українська частина транскордонного українсько-польсько-словацького біосферного резервату "Східні Карпати"
- Деснянський біосферний резерват.
- Українська частина транскордонного українсько-польсько-біоруського біосферного резервату "Західне Полісся".
- Українська частина транскордонного українсько-польського біосферного резервату "Розточчя"

За даними інтернет-ресурсу за посиланням <https://www.unesco.org/en/mab> біосферний заповідник «Деснянський» був створений у 2009 році, розташований на р. Десна у Східному Поліссі та представляє основні типи ландшафтів сходу Поліської низовини: річки, озера, заплави, болота, справжні, торф'янисті та болотисті луки, соснові, широколистяні та змішані ліси. Загальна площа Деснянського біосферного резервату становить 70 748 га, площа суші 68320 га, водної поверхні 2428 га, Деснянський біосферний резерват розміщується в північно-східній частині України в межах Сумської області на відстані понад 150 км від місця розміщення планованої діяльності, тому впливу з боку об'єкта планованої діяльності на даний об'єкт не відбуватиметься.

Щодо пункту 3 пропозицій наводимо аналіз кумулятивного впливу планованої діяльності із видобування питних підземних вод та аграрного сектору.

В даному аналізі наводиться характеристики впливів планованої діяльності та аграрного сектору один на одного, виходячи з класифікації підземних вод, що видобуваються. Класифікація підземних вод здійснюється за наступними ознаками:

1. *За глибиною залягання та умовами поширення:* ґрунтові води – залягають на невеликій глибині, без водотривкого шару зверху, живляться атмосферними опадами та поверхневими водами; міжпластові води – містяться між двома водотривкими шарами; напірні (артезіанські) води – знаходяться під тиском, можуть підніматися вище рівня водоносного горизонту, іноді фонтанують; безнапірні – не мають тиску, рівень води співпадає з верхнім контуром горизонту; тріщинні та карстові води – циркулюють у тріщинах і порожнинах гірських порід (гранітів, вапняків, гіпсу); глибинні (ювенільні) води – утворюються при кристалізації магми в надрах Землі.

2. *За хімічним складом:* прісні (мінералізація < 1 г/л), солонуваті (1–10 г/л), солоні (10–50 г/л); ропи (> 50 г/л).

3. *За температурою:* холодні (до +20 °С), теплі (+20...+37 °С), гарячі (+37...+100 °С), гейзерні та перегріті (> +100 °С, під тиском).

4. *За використанням*: питні – придатні для водопостачання, мінеральні лікувальні – мають підвищений вміст солей, газів чи біологічно активних речовин, технічні – для промислових потреб (охолодження, енергетика), термальні – для тепlopостачання, курортів.

Таким чином виходячи із викладеної класифікації на водозаборах КП «БАХМАЧ-ВОДСЕРВІС» видобуваються питні, прісні, холодні, напірні (артезіанські) води, які піднімаються з глибини більше 700 метрів.

Опис можливого впливу на підземні води з боку сільськогосподарських угідь, які систематично використовуються для вирощування сільськогосподарської продукції:

- забруднення нітратами та пестицидами. Надлишкове внесення мінеральних добрив і засобів захисту рослин може проникати крізь ґрунт у підземні води, особливо при інтенсивному поливі чи великих опадах;

- засолення. Зрошення неякісною (мінералізованою) водою підвищує ризик вторинного засолення ґрунтів і просочування солей у підземні води;

- бактеріальне забруднення. Використання органічних добрив (гною, компостів, стічних вод) може призводити до потрапляння патогенів у підземні води;

- зміна рівня ґрунтових вод. Надмірне зрошення може піднімати рівень ґрунтових вод, створюючи додаткове навантаження на гідрогеологічну систему та впливаючи на природний рух підземних вод.

Перелічені ризики більш притаманні підземним водам, які залягають на невеликій глибині, без водотривкого шару зверху, живляться атмосферними опадами та поверхневими водами. Враховуючи, що питні підземні артезіанські води видобуваються із водоносного горизонту нижньокрейдових і сеноманських відкладах верхньої крейди, який є захищеним, тобто має водотривкий прошарок (у покрівлі комплексу залягає водотривка товща мергельно-крейдяних відкладів верхньої крейди), який запобігає проникненню поверхневих забруднень, тому забруднення цього водоносного горизонту є малоімовірним, що також підтверджується лабораторними дослідженнями якості та безпечності видобутих підземних вод протягом тривалого періоду їх експлуатації.

Опис можливого впливу на сільськогосподарських угідь, які систематично використовуються для вирощування сільськогосподарської продукції, з боку використання підземних вод:

- зниження рівня ґрунтових вод. Інтенсивна експлуатація підземних вод із неглибоких свердловин (колодязів) може призвести до осушення прилеглих територій, зменшення вологості орних земель, що негативно впливає на врожайність;

- просідання ґрунтів. При надмірному відборі води (наприклад при водопониженні чи осушуванні) можливі локальні просідання або ущільнення ґрунтів, що ускладнює їх використання;

- зміна гідрологічного режиму. Зниження тиску у підземних водах може вплинути на природні джерела й маловодні річки, які живлять агроландшафти.

Планована діяльність ніяким чином не позначиться на рівні ґрунтових вод, просіданні ґрунтів, зміні гідрологічних режимів як ґрунтових вод, так і локальної річкової системи, тому що використовує питні, прісні напірні (артезіанські) води із високо напірного водоносного горизонту нижньокрейдових і сеноманських відкладах верхньої крейди, який проходить на глибині 652-720 метрів від поверхні землі та відокремлений від верхніх шарів водотривким шаром, не має прямих зв'язків із ґрунтовими/підземними водами верхніх шарів, які живляться атмосферними опадами, та мають гідрологічні зв'язки з поверхневими водами. Крім того, багаторічними вимірюваннями рівнів води у свердловинах підтверджується стабільний стан водоносного горизонту нижньокрейдових і сеноманських відкладах, який використовується для видобування питних вод.

Взаємний кумулятивний ефект може бути пов'язаний із:

- конкуренцією за воду. Даний ризик в основному притаманний посушливим регіонам, де здійснюється зрошення, і де водопостачання та сільське господарство конкурують за один і той самий ресурс. Чернігівська область відноситься до району надмірної водності, де розповсюджене меліоративне осушування. Тому взаємний кумулятивний ефект щодо конкуренції за воду відсутній;

- ризик деградації ресурсів. Якщо відбір води незбалансований із її природним поповненням із одночасним забрудненням ґрунтових вод з боку використання агротехнічних заходів, може статися виснаження та погіршення якості підземних вод. Ризик щодо забруднення водоносних горизонтів, які активно використовуються людиною для централізованого водопостачання, обмежується організаційно-технічними заходами, такими як розміщення водозабірних свердловин в наземних та/або підземних спорудах, які забезпечують їх захист від підтоплення ґрунтовими водами та атмосферними опадами, обвалування з метою запобігання підтопленню поверхневими водами, герметизація оголовків та затрубного простору тощо. Ризик щодо виснаження ресурсів мінімізується за рахунок обмеження обсягів видобування питних підземних вод, шляхом встановлення Держаною комісією України по запасах корисних копалин лімітів, які базуються виключно на основі показників моніторингу стану водоносних горизонтів та результатах їх гідрологічної оцінки.

Підсумовуючи викладене можна зазначити, що сільськогосподарські угіддя, які систематично використовуються для вирощування сільськогосподарської продукції, через ґрунтово-водний баланс можуть впливати на стан та якість ґрунтових вод, однак враховуючи, що планована діяльність використовує підземні напірні (артезіанські) води із високо напірного водоносного горизонту нижньокрейдових і сеноманських відкладах верхньої крейди, який відокремлений від верхніх шарів водотривким шаром, не має прямих зв'язків із ґрунтовими/підземними водами верхніх шарів, взаємний вплив сільськогосподарських угідь та планованої діяльності один на одного є малоімовірним.

Щодо пункту 4 пропозицій повідомляємо наступне: В таблиці 1.8 Звіту з ОВД наводяться числові значення ліміту, встановленого Дозволом на спеціальне водокористування від 31.03.2023 р. №7/ЧГ/49д-23, який виданий КП «БАХМАЧ-ВОДСЕРВІС» Державним агентством водних ресурсів України (Додаток А.5). Так згідно цього дозволу підприємству встановлений ліміт втрат в системах водопостачання в розмірі 652,03 м³/добу та 237,99 тис. м³/рік. Фактичні обсяги втрат води в системі водопостачання за 2024 рік склали 209,84 м³/добу та 76,8 тис. м³/рік, що складає складають 32,3% від затвердженого ліміту. Тобто фактично обсяги втрат води в системі водопостачання не перевищують затверджений ліміт, а навпаки *в три рази менше за встановлений ліміт*. Більш того за діаграмою, наведеною на рис.1.6 спостерігається динаміка зменшення втрат води в системі водопостачання КП «БАХМАЧ-ВОДСЕРВІС», так у 2020 році втрати води склали 82,57 тис.м³/рік, а в 2024 році зменшилися до 76,8 тис. м³/рік. За діаграмою, наведеною на рис.1.7 Звіту з ОВД, при нормативному значенні 240 м³ на 1000 м³ піднятої води, питомий показник втрат води коливається в межах від 197,47 м³ на 1000 м³ піднятої води (2021 рік) до 162,966 м³/1000 м³ піднятої води, тобто значно менше за встановлений законодавством України нормативний показник. У відсотковому вираженні при нормативних втратах води в системах водопостачання до 24%, фактичні втрати води в системах водопостачання КП «БАХМАЧ-ВОДСЕРВІС» коливаються в межах від 19,7% до 16,3%, тобто значно менше за встановлений ліміт. Враховуючи, що вода є одним з найцінніших ресурсів людства, на підприємстві постійно проводиться робота по підтриманню герметичності системи водопостачання з метою зменшення втрат води. Кожного року на підприємстві складається та впроваджується план реконструкції водопровідних мереж. План реконструкції водопровідних мереж на 2024 -2025 роки додається.

Директор КП «БАХМАЧ-ВОДСЕРВІС»
МП

Володимир КЛЕПАЧ

Розробник Звіту з ОВД
Інженер-проектувальник
МП

Вікторія КОЗЛОВСЬКА

Затверджую:
Директор КП „Бахмач-водсервіс”

Клепач В.О.

2024 рік

П л а н

реконструкції водопровідних мереж КП „Бахмач-водсервіс”
на 2024- 2025 роки

№ п/п	Найменування реконструюємої ділянки водозапірної мережі	Термін проведення робіт	Джерело фінансування
1.	Реконструкція водопроводу по вул. Героїв України біля дитячого майданчику	IV кв.2024р.	місцевий бюджет
2.	Реконструкція водопроводу по вул. Героїв України на перехресті з вулицею Дружби	II кв. 2025р.	місцевий бюджет
3.	Капітальний ремонт 200 м водопровіду по вул.Чернігівська	III кв. 2025р.	Власні кошти
4.	Реконструкція водопровідної мережі по вул. Лозовій	II - III кв. 2026р.	місцевий бюджет

Начальник ВТВ _____

Гришко О.В.